

KIRJALLINEN KYSYMYS 24/2014 vp

Kiusaamisen ehkäisyn ja varhaisen puuttumisen kirjaaminen varhaiskasvatuslakiin ja KiVa-kouluhankkeen laajentaminen varhaiskasvatukseen ja päivähoidon

Eduskunnan puhemiehelle

Kiusaaminen on monia lapsia ja nuoria koskeva ongelma, joka näkyy myös kouluterveyskyselyn tuloksissa. Kiusaavilla lapsilla on lisääntynyt riski jatkaa kiusaamista aikuisena, jos kukaan ei pysäytä negatiivista käyttäytymistä. Tutkimusten mukaan kiusaaminen on myös voimakkaasti syrjäyttävää. Kiusaamisen ehkäisyllä on kauaskantoiset myönteiset vaikutukset lasten hyvinvointiin ja koulunkäyntiin sekä koko elämään. Viimeksi kiusaamisilmiölle antoi kasvot Rädyn sama pahoinpitelytuomio.

On iso epäkohta, ettei päivähoitolaissa eikä valtakunnallisissa varhaiskasvatuksen perusteissa ole mainintaa kiusaamisen ennalta ehkäisemisestä ja kitkemisestä. Sen sijaan isompia lapsia, peruskoululaisia ja toisen asteen opiskelijoita, suojaa laki, joka edellyttää, että oppilaat on suojattava väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Tällä eduskuntakaudella on tarkoitus päivittää yli 40 vuotta vanha päivähoitolaki varhaiskasvatuslaiksi. On välttämätöntä, että valmisteilla olevaan uuteen varhaiskasvatuslakiin kirjataan pykälätasolle kiusaamisen ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen. Kiusaamiseen on saatava nollatoleranssi jo varhaisessa vaiheessa. Myös muita kiusaavalla lapsella tulee olla oikeus asianmukaiseen pedagogiseen toimintaan, jonka avulla hän oppii olemaan kiusaamatta. Minkä kotona ja päivähoidossa oppii, sen koulussa ja myöhemmin elämässä taitaa. Laadukkaan varhaiskasva-

tuksen toteuttaminen ei ole mahdollista, jos vertaissuhteet pelottavat lasta.

Kiusaamisen kitkeminen edellyttää riittävää määrää lastentarhanopettajia ja osaamista koko päiväkodin moniammatilliselle henkilöstölle.

Tutkimukset osoittavat, että kiusaamisongelmaan on pureuduttava varhaisessa vaiheessa päivähoidossa, jottei kiusaamisesta juurru tapa, joka siirtyy lapsen mukana peruskouluun. Kiusaaminen on yleisintä perusopetuksen ensimmäisinä vuosina, joten sen ehkäisemisen tulee tapahtua jo ennen sitä. Helsingin yliopiston tutkija Laura Repo on korostanut, että kiusaaminen on opittu käyttäytymismalli. Hänen tutkimuksensa mukaan päiväkodissa kiusaajia ja kiusattuja koskevat prosenttiluvut vastaavat suurelta osin koulussa tehtyjen tutkimusten tuloksia. Mannerheimin Lastensuojeluliiton ja Folkhälsanin julkaiseman tutkimushankkeen mukaan kiusaaminen tapahtuu lasten leikeissä. Järjestöt suosittelevat aikuisen roolin systemaattista lisäämistä lasten leikkiin varhaiskasvatuksessa.

On välttämätöntä, että vanhemmat ovat mukana kiusaamisen vastaisessa työssä, sillä he ovat ensisijaiset vaikuttajat ja vastuunkantajat lapsen elämässä. Vanhempien yhteistyöllä voidaan luoda tärkeitä aikuisten verkostoja lasten kasvun tueksi. Lasten on voitava luottaa siihen, että kaikesta kiusaamisesta uskaltaa puhua ja että aikuiset aina auttavat eivätkä jätä lasta yksin. Kiusaa-

misen kitkemiseen tarvitaan lapsen koko lähiyhteisö.

Nyt kun varhaiskasvatuksen ja päivähoitopalvelujen lainsäädännön valmistelu, hallinto ja ohjaus on siirretty opetus- ja kulttuuriministeriöön, on tärkeää laajentaa myös KiVa-kouluhanke varhaiskasvatukseen ja päiväkoteihin. KiVa-kouluhankkeen tavoite ehkäistä kiusaamista luomalla konkreettisia työkaluja opettajien, oppilaiden ja vanhempien käyttöön sopii hyvin varhaiskasvatukseen ja päivähoitoon. KiVa-koulun tulokset ovat olleet kansainvälisestikin merkittäviä: kiusatuksi joutumisen ja toisten kiusaamisen on to-

dettu vähentynyt merkittävästi ohjelmaa toteuttaneissa kouluissa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus ryhtyy, jotta varhaiskasvatuslakiin kirjataan kiusaamisen ehkäisy ja siihen puuttuminen ja

mihin toimiin ryhdytään, jotta KiVa-kouluhanke laajennetaan varhaiskasvatukseen ja päivähoitoon?

Helsingissä 5 päivänä helmikuuta 2014

Sari Sarkomaa /kok

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sari Sarkomaa /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 24/2014 vp:

Mihin toimiin hallitus ryhtyy, jotta varhaiskasvatustalakiin kirjataan kiusaamisen ehkäisy ja siihen puuttuminen ja

mihin toimiin ryhdytään, jotta KiVa-kouluhanke laajennetaan varhaiskasvatukseen ja päivähoidon?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Päivähoidon lain (36/1973; 2a, 6 §) mukaan päivähoidon tavoitteena on tukea päivähoidossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Päivähoidon tulee omalta osaltaan tarjota lapselle jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet, lapsen kehitystä monipuolisesti tukevaa toimintaa sekä lapsen lähtökohdat huomioon ottaen suotuisa kasvuympäristö. Edistäessään lapsen kehitystä päivähoidon tulee tukea lapsen kasvua yhteisvastuuseen ja rauhaan sekä elinympäristön vaalimiseen. Lisäksi päivähoidon tulee olla terveystieteiltä ja muilta olosuhteiltaan lapselle ja lapsen hoidolle ja kasvatukselle sopiva.

KiVa Koulu on kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma, joka on toteutettu opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella vuosien 2006—2011 aikana Turun yliopiston psykologian opintoaineen ja Oppimistutkimuskeskuksen yhteistyönä. Ohjelmassa keskitytään kiusaamisen ennaltaehkäisemiseen ja mahdollisimman tehokkaaseen puuttumiseen kiusaamistapauksissa.

Tällä hetkellä KiVa Koulu -ohjelmaa käyttää Suomessa noin 2 500 koulua, joka on 90 % perusopetuksesta vastaavista kouluista.

Mannerheimin lastensuojeluliitto ja Folkhälsan toteuttivat KiVa Koulun toimintaan pohjautuen vuosina 2009—2010 Kiusaamisen ehkäisy varhaiskasvatuksessa -hankkeen, jonka aikana laadittiin kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma. Hankkeen käynnistäjänä ja rahoittajana toimi sosiaali- ja terveysministeriö ja ohjausryhmässä olivat mukana muun muassa Opetushallituksen, terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen ja Jyväskylän yliopiston sekä Åbo Akademin edustajat. Tätä hanketta edelsi Kiusaamisen ehkäisy alle kouluikäisten lasten parissa -hanke.

Kiusaamisen ehkäiseminen on tärkeä ja ajankohtainen teema myös varhaiskasvatuksessa. Monet kunnat ovatkin lisänneet varhaiskasvatussuunnitelmiinsa kiusaamisen ehkäisemisen toimenpiteet ja toteuttamissuunnitelman. Myös tutkimus ja henkilökunnan kouluttaminen ja sitä kautta tietoisuus kiusaamisteemasta varhaiskasvatuksessa on viime vuosina lisääntynyt.

Opetus- ja kulttuuriministeriössä on valmisteilla päivähoidon koskevien säädösten uudistaminen. Lainsäädäntöä valmistelevan työryhmän toimikausi päättyy helmikuun lopussa 2014. Lain tulee mahdollistaa kiusaamisen ehkäiseminen. Lapsella on oikeus turvalliseen olemiseen, toimimiseen ja ihmissuhteisiin sekä syrjimättömyyteen ja tasa-arvoiseen kohteluun varhaiskasvatuksessa. Lisäksi ministeriön on tarkoitus käynnistää varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseen tähtäävä kehittämistoiminta, jossa voidaan hyödyntää KiVa Koulu -toimenpideohjelman kehittämistyötä ja toimintatapoja. Tulevina vuosina uudistuvan varhaiskasvatussuunnitelman peruste -asiakirjan sisältöön on myös tärkeää kirjata

kiusaamisen ehkäiseminen tavoitteena ja toimintatapana.

Helsingissä 27 päivänä helmikuuta 2014

Opetusministeri Krista Kiuru

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 24/2014 rd undertecknat av riksdagsledamot Sari Sarkomaa /saml:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att förebyggande av och ingripande i mobbning ska skrivas in i lagen om småbarnspedagogik och

vilka åtgärder vidtas för att projektet KiVa Skola ska utvidgas till småbarnspedagogik och dagvård?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Enligt lagen om barndagvård (36/1973; 2a, 6 §) har dagvården som mål att stöda dagvårdsbarnens hem i deras uppgift att fostra barnen samt tillsammans med hemmen främja en balanserad utveckling av barnets personlighet. Dagvården ska för sin del erbjuda barnet fortgående, trygga och varma människorelationer, en verksamhet som på ett mångsidigt sätt stöder barnets utveckling samt en med tanke på barnets utgångssituation gynnsam uppväxtmiljö. Vid främjandet av barnets utveckling bör dagvården stöda barnets uppväxt när det gäller gemensamt ansvar, fred och värnande om livsmiljön. Dessutom ska dagvården i fråga om sanitära och övriga förhållanden vara lämplig för barn och för vård och fostern av barn.

KiVa Skola är ett åtgärdsprogram mot mobbning, som genomförts 2006—2011 som ett samarbete mellan ämnet psykologi vid Åbo universitet och Centrum för inlärningsforskning och med finansiering från undervisnings- och kulturministeriet. I programmet koncentrerar man sig på att

förebygga mobbning och ingripa effektivt i mobbningsfall. För närvarande använder cirka 2 500 skolor i Finland programmet KiVa skola. Av dem är 90 % skolor som svarar för grundläggande utbildning.

Mannerheims barnskyddsförbund och Folkhälsan genomförde 2009—2010, utgående från KiVa Skola, projektet "Mobbningsförebyggande arbete inom småbarnsfostran", under vilket en plan för att förebygga och gripa in i mobbning gjordes upp. Social- och hälsovårdsministeriet satte i gång och finansierade projektet och i styrgruppen ingick företrädare för bland andra Utbildningsstyrelsen, Institutet för hälsa och välfärd, Jyväskylä universitet och Åbo Akademi. Före detta projekt genomfördes projektet "Mobbningsförebyggande arbete bland barn före skolåldern".

Förebyggande av mobbning är ett viktigt och aktuellt tema också inom småbarnspedagogiken. Många kommuner har i sina planer för småbarnsfostran tagit med åtgärder och handlingsplaner för mobbningsförebyggande. Också forskningen och personalutbildningen om mobbningstemat har ökat inom småbarnspedagogiken under senare år och därigenom har också medvetenheten om dessa frågor ökat.

Inom undervisnings- och kulturministeriet bereds en revidering av dagvårdslagstiftningen. Mandatperioden för den arbetsgrupp som bereder lagstiftningen går ut i slutet av februari 2014. Lagen bör göra det möjligt att förebygga mobbning. Barn har rätt till trygghet och trygga mänskliga relationer i dagvården och till likabehandling utan diskriminering. Ministeriet har dessutom för avsikt att inleda utvecklingsverksamhet med sikte på att förbättra kvaliteten i småbarnspedagogiken och i detta arbete kan man

dra nytta av det utvecklingsarbete som utförts inom KiVa Skola och de arbetssätt som använts där. Under kommande år är det också viktigt att i

grunderna för planen för småbarnspedagogiken skriva in målet att förebygga mobbning och arbetsmetoder för att genomföra detta mål.

Helsingfors den 27 februari 2014

Undervisningsminister Krista Kiuru